

Lp Mario Sõrm
Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Meie: 29.04.2019

Ettepanekud seoses riigihangete seaduse muutmise väljatöötamise kavatsusega

Vastavalt Teie poolt meile 25. märtsil 2019.a e-kirjaga saadetud üleskutsele avaldada arvamust seoses riigihangete seaduse muutmise väljatöötamise kavatsusega, esitame Ravimitootjate Liidu (edaspidi „RTL“) ettepanekud riigihangete seaduse täiendamiseks.

Riigihangete seaduse (edaspidi: „RHS“) § 5 mõistes on riiklikud või kohaliku omavalitsuse asutatud haiglad hankijad. See tähendab, et taolised haiglad peavad kaupade, sealhulgas ka haiglas kasutatavate ravimite hankimisel lähtuma RHS-s sätestatud korrast ning korraldama selleks riigihankeid.

Eestis toimub haiglas kasutatavate ravimite eest tasu maksmise kohustuse ülevõtmine Eesti Haigekassa (edaspidi: „haigekassa“) poolt läbi tervishoiuteenuste loetelu (ravikindlustuse seaduse § 30 jj). Tervishoiuteenuste loetelu muutmine – sh uute ravimite lisamiseks loetellu – toimub ravikindlustuse seaduse § 31 lõike 2 alusel kehtestatud määruses sisalduva protseduuri järgi.

Selleks, et tagada tervishoiuteenuste loetellu lisatavate uute ja innovatiivsete ravimite kulutõhusus, pakuvad ravimitootjad haigekassaga peetavate läbirääkimiste raames tihtilugu taolisele ravimile selle täishinnast soodsamat hinda. Küll aga on taolisele erikokkuleppele jõudmiseks ravimi tavapärasest soodsama hinna osas eelduseks, et ravimi soodushind jääb konfidentsiaalseks ning ei ole avalikult kättesaadav. Selle eeltingimuse täitumisel on ravimitootjal võimalik pakkuda konkurentsivõimelisemaid hindasid.

Praegu avalikustatakse riigihangete registris RHS § 83 järgi hankelepingu sõlmimise teade, milles sisaldub vähemasti informatsioon hankelepingu kogumaksumuse kohta. Tavapäraselt on aga haiglate poolt ravimite hankimiseks korraldatud riigihangete

alusdokumentides märgitud ka hangitavate ravimite eeldatav kogus. Sellisel juhul on võimalik hangitud ravimite ühikuhind (s.o ühe originaalpakendi hind) tuletada, jagades hankelepingu sõlmimise teates toodud lepingu kogumaksumuse vastavate eeldatavate hankekogustega, mis on toodud riigihanke alusdokumentides. Seega on käesoleval ajal riigihanke korras hangitavate ravimite ühikuhind põhimõtteliselt avalik.

RTL teeb ettepaneku täiendada RHS-i selliselt, et ravimite hankimiseks korraldatud riigihangete korral oleks võimalus tagada hangitavate ravimite ühikuhinna konfidentsiaalsus, s.t et riigihankes mitteosalenud isikute jaoks ei oleks ravimi ühikuhind nähtav ega tuletatav. See eeldab, et pakkuja võiks ravimi ühikuhinda (aga jätkuvalt mitte pakkumuse kogumaksumust) määratleda ärisaladusena. Kauba ühikuhinna ärisaladusena määratlemine riigihankes mitteosalenud isikute suhtes ei oleks RTL hinnangul vastuolus EL riigihangete direktiiviga¹.

Selleks oleks RTL hinnangul tarvis teha RHS-is järgnevad muudatused:

- 1. Täiendada RHS § 111 lõiget 5 („Pakkumuse esitamine“) selliselt, et pakkujal oleks põhjendatud juhtudel lubatud märkida ärisaladusena riigihankes mitteosalenud isikute suhtes pakutava kauba ühikuhinnad (eeldusel, et pakutakse koguseliselt rohkem kui üksnes üht kaubaühikut).**

„Põhjendatud juhud“ tähendaks selles kontekstis, et peavad esinema teatud tavapärasest olukorrast erinevad asjaolud, mis annaksid õigustuse ühikuhindade ärisaladusena käsitlemiseks – s.o näiteks teatava avaliku huvi või pakkuja õigustatud huvi olemasolul. Kuivõrd RHS käsitleb kõikvõimalike kaupade hankimist, ei oleks põhjendatud taolise reegli kehtestamine üksnes ravimite kui ühe kitsa kaubaliigi suhtes, vaid see peaks rakenduma mis tahes liiki kaupade puhul. Siiski võiks vastava seaduseelnõu seletuskirjas olla antud reegli rakendumise näitena esile toodud siinses dokumendis kirjeldatud innovatiivsete haiglaravimite hankimise näide, mille puhul on ravimitootja haigekassale teinud siduva pakkumise ravimi soodushinna osas, mis peab jääma konfidentsiaalseks.

Ettepanek on RTLi hinnangul koosõlas EL riigihangete direktiiviga, kuna ei piira hankes osalevate isikute õigust saada teada eduka pakkuja eelistest enda pakkumuse ees (art 55 lg 2 p c). Ettepanek on suunatud konfidentsiaalsuse tagamisele hankemenetluse väliste isikute suhtes, kellel puudub õigustatud huvi vastavate andmetega tutvumiseks.

EL riigihangete direktiivi art 20 kohustab hankijaid tagama riigihankes konfidentsiaalsust ilma, et see piiraks kohustusi seoses sõlmitud lepingute

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta

avaldamisega ning taotlejatele ja pakkujatele artiklite 50 ja 55 kohase teabe andmisega. Hankija ei avalikusta talle ettevõtjate poolt edastatud konfidentsiaalsena märgitud teavet, sh tehnika- või ärialaseid saladusi ja pakkumuste konfidentsiaalseid aspekte. Seega kohustab direktiiv avaldama pakkujatele andmeid eduka pakkumuse eelistest ning üldsusele avaldama lepingu kogumaksumuse. Hindade läbipaistvuse nõue on sätestatud ennekõike ettevõtjate kaitseks, välistamaks hankijal enda poolt meelevaldselt välja valitud ettevõtjatega lepingute sõlmimist. RTL kui vastava valdkonna ettevõtjate ühendus leiab, et ravimisektori ja avalikes huvides on ühikhindade puhul konfidentsiaalsuse tagamine ilma, et see piiraks avalikkuse õigust saada teada lepingu kogumaksumusest.

- 2. Lisada RHS §-i 77 („*Riigihanke alusdokumendid*“) säte, mille kohaselt juhul, kui pakkujal võib vastavalt RHS § 111 lõikele 5 olla õigus märkida pakutava kauba ühikhinnad ärisaladusena, on hankijal kohustus tagada, et riigihanke alusdokumentides ei esitataks teavet, mis võimaldaks hilisemalt pakutava kauba ühikhindu tuvastada.**

Ülaltoodud ettepanek on seotud asjaoluga, et riigihanke alusdokumentides hangitava kauba eeldatava koguse avaldamisel on hiljem, hankelepingu kogumaksumuse kohta teabe avaldamisel kauba ühikhind väljaarvutatav, nagu käesolevas dokumendis ülalpool kirjeldatud. Seega peaks hankija juba riigihanke alusdokumentide koostamisel pöörama tähelepanu sellele, et seal ei esitataks teavet, mis võib hiljem tingida ärisaladuse avalikuks tuleku. Eeldatavate koguste avalikustamata jätmise või üksnes koguste vahemikena toomise näide võiks olla esile toodud seaduseelnõu seletuskirjas.

Ülaltoodud ettepanekute sisseviimisel RHS-i oleks ravimitootjatel innovatiivsete ravimite ühikhindade konfidentsiaalsuse osas oluline lisagarantii, mis – nagu eelpool kirjeldatud – võimaldab ravimitootjatel pakkuda ravimitele konkurentsivõimelisemaid hindu. Taoline muudatus oleks ka avalikes huvides, sest soodustaks seeläbi innovatiivsete ravimite kättesaadavust Eestis. RTL-ile teadaolevalt on ravimite ühikhindade konfidentsiaalsus riigihangete kontekstis tagatud ka näiteks Norras, Islandil ja Soomes.

Lugupidamisega

Riho Tapfer